

Klassieke Olympiaden 2022-2023

Opgaven Grieks

ronde 1

Vooraf aan de leerlingen

- De Griekse tekst is voorzien van aantekeningen die je op pagina 2 en 3 vindt.
- Er zijn in totaal 21 vragen. Elke afzonderlijke vraag is 1 punt waard, met uitzondering van de vragen 10 (2 punten), 17 (3 punten) en 18 (2 punten). In totaal kunnen 25 punten behaald worden.
- De tijd waarin de toets afgenomen wordt, bedraagt maximaal 50 minuten. Leerlingen met dyslexie krijgen 15 minuten extra.
- Het gebruik van een Grieks-Nederlands woordenboek is toegestaan, zoals bij het Centraal Eindexamen.
- Het gebruik van een woordenboek Nederlands is niet toegestaan.

Veel succes!

Inleiding

De Apologie is Plato's weergave van de verdedigingsrede die Socrates hield in het proces dat leidde tot zijn veroordeling in 399 v. Chr. Plato is van mening dat Socrates onschuldig is. Aan het begin van zijn redevoering legt Socrates uit dat hij te maken heeft met twee groepen aanklagers: de 'vroegste aanklagers' die hem niet formeel hebben aangeklaagd, maar hem door hun praatjes wel in een kwaad daglicht hebben gesteld, en de 'recente aanklagers' die hem daadwerkelijk hebben aangeklaagd (Meletus, Lycon en Anytus). Tot de eerste groep 'aanklagers' behoort ook de komediedichter Aristophanes. In zijn komedie Wolken maakt hij Socrates belachelijk als een zweverige geleerde.

Tekst

- 1 Ἀναλάβωμεν οὖν ἐξ ἀρχῆς τίς ἡ κατηγορία ἐστὶν ἐξ ἧς
- 2 ἡ ἐμὴ διαβολὴ γέγονεν, ἧ δὴ καὶ πιστεύων Μέλητός με
- 3 ἐγράψατο τὴν γραφὴν ταύτην. Εἶεν· τί δὴ λέγοντες διέβαλλον
- 4 οἱ διαβάλλοντες; ὥσπερ οὖν κατηγορῶν τὴν ἀνωμοσίαν
- 5 δεῖ ἀναγνῶναι αὐτῶν· “Σωκράτης ἀδικεῖ καὶ περιεργάζεται
- 6 ζητῶν τά τε ὑπὸ γῆς καὶ οὐράνια καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω
- 7 ποιῶν καὶ ἄλλους ταῦτα ταῦτα διδάσκων.” Τοιαύτη τίς ἐστίν·
- 8 ταῦτα γὰρ ἑώρατε καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀριστοφάνους κωμῳδίᾳ,
- 9 Σωκράτη τινὰ ἐκεῖ περιφερόμενον, φάσκοντά τε ἀεροβατεῖν
- 10 καὶ ἄλλην πολλὴν φλυαρίαν φλυαροῦντα, ὧν ἐγὼ οὐδὲν οὔτε
- 11 μέγα οὔτε μικρὸν πέρι ἐπαῖω. Καὶ οὐχ ὡς ἀτιμάζων λέγω
- 12 τὴν τοιαύτην ἐπιστήμην, εἴ τις περὶ τῶν τοιούτων σοφός
- 13 ἐστίν—μή πως ἐγὼ ὑπὸ Μελήτου τοσαύτας δίκας φεύγοιμι—
- 14 ἀλλὰ γὰρ ἐμοὶ τούτων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδὲν μέτεστιν.

Plato, *Apologie* 19a8-d1

Aantekeningen

regel 1	Ἀναλάβωμεν	<i>vul hierbij als lijdend voorwerp aan: de vraag (de inhoud van 'de vraag' wordt uitgewerkt door de bijzin τίς ἡ κατηγορία ἐστὶν)</i>
regel 1	ἀναλαμβάνω	onderzoeken
regel 1	ἡ κατηγορία	aanklacht
regel 1	ἐξ ἧς	op basis waarvan
regel 2	ἡ ἐμὴ διαβολή	mijn slechte reputatie
regel 2	ἧ δὴ καὶ πιστεύων Μέλητός	waarop Meletus vertrouwde toen hij... één van de aanklagers
regel 2	Μέλητος	
regel 3	γραφὴν γράφομαι + <i>acc.</i>	een proces aanspannen tegen
regel 3	Εἶεν	goed dan
regel 3	διαβάλλω	vals beschuldigen
regel 3	διέβαλλον	<i>vul als lijdend voorwerp aan: με</i>
regel 4	ὥσπερ	als het ware
regel 4	κατηγόρων	<i>predicatief bij αὐτῶν</i>
regel 4	ὁ κατήγορος	aanklager
regel 4	ἡ ἀνωμοσία	de onder ede ingediende aanklacht
regel 5	ἀναγιγνώσκω	voorlezen
regel 5	περιεργάζομαι	zich met onzinnige dingen bezighouden
regel 6	τά τε ὑπὸ γῆς καὶ οὐράνια	<i>lijdend voorwerp bij ζητῶν</i>
regel 6	ἦττω	<i>acc. ev. mnl. van ἥσσω/ἦττων</i>
regel 6	ὁ λόγος	argumentatie
regel 6	κρείττω	<i>acc. ev. mnl. van κρείσσω/κρείττων</i>
regel 7	ταῦτα	= τὰ αὐτά
regel 7	Τοιαύτη τίς	iets dergelijks
regel 7	ἐστὶν	<i>vul aan als onderwerp: ἡ κατηγορία αὐτῶν</i>
regel 8	ταῦτα	<i>wordt gespecificeerd door Σωκράτη t/m φλυαροῦντα (r. 9 t/m 10)</i>
regel 8	ἐωρᾶτε	<i>imperf. van ὁράω</i>
regel 8	Ἀριστοφάνης, -ους	Aristophanes
regel 9	Σωκράτη τινὰ <i>acc.</i>	een of andere Socrates
regel 9	περιφέρω	<i>pas. heen en weer zweven</i>
regel 9	ἀεροβατέω	in de lucht lopen
regel 10	φλυαρίαν φλυαρέω	onzin uitkramen
regel 10	ῶν ... περί	over zaken waarvan
regel 11	ἐπαῖω (περί + <i>gen.</i>)	verstand hebben (van)
regel 11	ὥς + <i>ptc.</i>	met de bedoeling om te
regel 11	λέγω	<i>vul als lijdend voorwerp aan: ταῦτα</i>

regel 12	τὴν τοιαύτην ἐπιστήμην	<i>lijdend voorwerp bij ἀτιμάζων (r. 11)</i>
regel 12	ἢ ἐπιστήμη	kennis
regel 13	μή πως <i>t/m</i> φεύγοιμι	ik hoop dat ik me nooit tegen Meletus hoef te verdedigen op grond van zo'n zware aanklacht
regel 14	τούτων	<i>verwijst naar de natuurwetenschap die in regel 6-7 genoemd wordt (τά τε ὑπὸ γῆς καὶ οὐράνια)</i>
regel 14	μέτεστί μοι + <i>gen.</i>	ik heb deel aan

Vraag 1

Regel 1 Ἀναλάβωμεν

Benoem de modus en het gebruik.

Vraag 2

Regel 1 τίς ἡ κατηγορία ἐστὶν

Zet deze woorden om in het meervoud.

Vraag 3

Regel 2 γέγονεν

Leg uit wat het verschil in betekenis is tussen deze vorm en de corresponderende aoristusvorm ἐγένετο.

Vraag 4

Regel 2 ἦ

Dit woord verwijst naar:

- A. ἀρχῆς (regel 1)
- B. κατηγορία (regel 1)
- C. διαβολή (regel 2)
- D. γραφήν (regel 3)

Vraag 5

Regels 1-3 κατηγορία, διαβολή, γραφήν

De chronologische volgorde tussen deze drie begrippen is:

- A. διαβολή - γραφήν - κατηγορία
- B. διαβολή - κατηγορία - γραφήν
- C. κατηγορία - γραφήν - διαβολή
- D. κατηγορία - διαβολή - γραφήν

Vraag 6

Regel 4 διαβάλλοντες

Hoe is dit participium gebruikt?

- A. als aanvulling bij een werkwoord
- B. bijvoeglijk
- C. gesubstantiveerd
- D. predicatief

Vraag 7

Regel 5 ἀναγνῶναι

Normaal gesproken werden tijdens een proces de relevante stukken en wetten voorgelezen door een dienaar van het gerechtshof, en niet door de aanklager of aangeklaagde zelf. Leg uit waarom Socrates deze aanklacht hier wel zelf voorleest.

Vraag 8

Regel 5 Σωκράτης

Hoe kwam Socrates aan zijn einde?

- A. hij dronk een gifbeker
- B. hij is gekruisigd
- C. hij is gestenigd
- D. hij is levend begraven

Vraag 9

Regels 1-4

Welke werkwoordsvorm is geen aoristus?

- A. ἀναλάβωμεν (regel 1)
- B. ἐγράψατο (regel 3)
- C. διέβαλλον (regel 3)
- D. ἀναγνῶναι (regel 5)

Vraag 10

Regel 5 ἀδικεῖ en περιεργάζεται

- a. Citeer de Griekse woorden in regel 6-7 (ζητῶν t/m διδάσκων) waarop ἀδικεῖ betrekking heeft.
- b. Citeer de Griekse woorden in regel 6-7 (ζητῶν t/m διδάσκων) waarop περιεργάζεται betrekking heeft

Vraag 11

Regels 5-7 Σωκράτης t/m διδάσκων

Socrates verdedigt zich tegen deze "aanklacht" met een beroep op een uitspraak van het orakel in Delphi. Welke van de op de volgende pagina afgebeelde goden was verantwoordelijk voor die uitspraak?

A.

Bron: rmo.nl

B.

Bron: Wikipedia

C.

Bron: Wikipedia

D.

Bron: andreaskluth.org

Vraag 12

Regels 5-7 Σωκράτης τ/μ διδάσκων

In de aanklacht van Meletus staat onder andere: "Socrates is schuldig aan het bederven van de jeugd".

Citeer uit de regels 5-7 het Griekse tekstelement dat inhoudelijk vergelijkbaar is met "het bederven van de jeugd".

Vraag 13

Regel 8 ἐωρᾶτε

Leg uit wie concreet worden bedoeld met degenen tot wie Socrates zich hier richt.

Vraag 14

Regel 9 Σωκράτη τινά

Leg uit waarom Socrates hier niet eenvoudigweg ἐμέ zegt.

Vraag 15

Regel 9 ἀεροβατεῖν

Citeer het Griekse woord uit de regels 5-7 (Σωκράτης t/m διδάσκων) waarop ἀεροβατεῖν betrekking heeft.

Vraag 16

Regel 10 ὧν

Welke woordsoort?

- A. betrekkelijk voornaamwoord
- B. lidwoord
- C. participium
- D. partikel

Vraag 17

Regel 13 μή t/m φεύγοιμι

Deze zin is in de aantekeningen voorvertaald.

- a. Op welk grammaticaal gegeven is de vertaling “ik hoop” gebaseerd?
- b. Citeer het Griekse tekstelement waarop de vertaling “zo’n zware aanklacht” is gebaseerd.
- c. Wat zou de inhoud zijn geweest van “zo’n zware aanklacht”?
 - A. Socrates bederft de jeugd
 - B. Socrates bedrijft natuurwetenschap
 - C. Socrates minacht natuurwetenschap
 - D. Socrates onderwijst retorische trucs

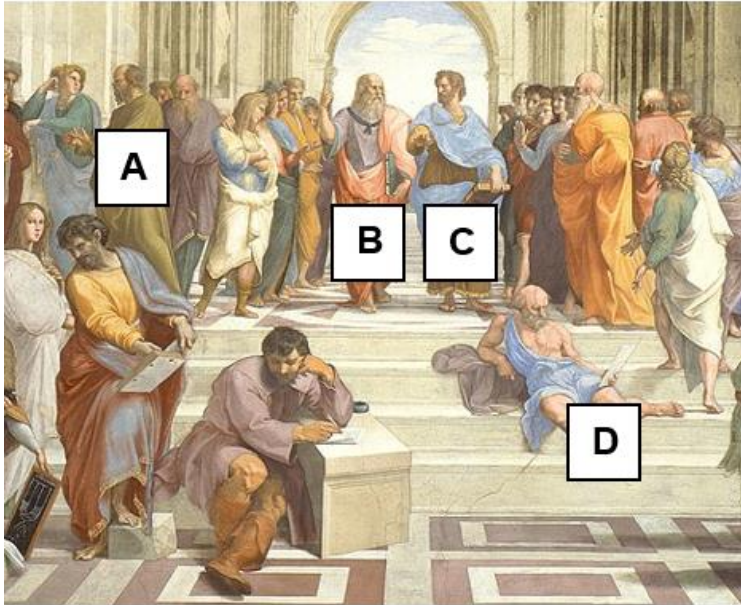
Vraag 18

Regel 14 τούτων

Citeer uit het voorafgaande (vanaf regel 11 καί) de twee Griekse tekstelementen die op hetzelfde betrekking hebben als τούτων.

Vraag 19

Hieronder zie je een fragment van het beroemde fresco van Rafaël "De school van Athene" dat in de Vaticaanse Musea te Rome is te bezichtigen. Hierop zijn veel filosofen uit de oudheid afgebeeld. Noteer de letter waarmee Socrates wordt aangegeven.

Bron: Wikipedia

Vraag 20

Regel 3 γραφήν

Welk woord is etymologisch verwant met γραφήν?

- A. biografie
- B. graafmachine
- C. graafschap
- D. grafmonument

Vraag 21

Regel 6 λόγον

Welk woord is **niet** etymologisch verwant met λόγον?

- A. dialoog
- B. logeren
- C. logisch
- D. logistiek

Einde